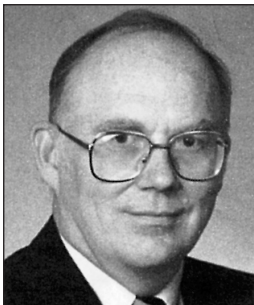

Samskipti Ríkisendurskoðunar og Læknasetursins

Guðmundur Ingi Eyjólfsson

ÞAÐ VORU FRÍÐSAMIR LÆKNAR SEM GENGU Á FUND Ingi-
bjargar Pálmadóttur, þegar hún var nýorðin ráðherra
heilbrigðis- og tryggingamála. Þar fóru formenn
læknafélaganna og formenn samninganefnda. Menn
vildu friðmælast við ráðuneytið eftir hatrammar
deilur við Sighvat Björgvinsson.

Árin liðu af valdatíð Ingibjargar, en 21. nóvember
2000 fetaði hún í fótspor fyrirrenna síns, þegar hún
ritaði Ríkisendurskoðun bréf og fór þess á leit við
stofnunina að gerð yrði sérstök úttekt á greiðslum til
lækna frá aðilum sem ríkissjóður veitir fjárframlög
til.

Í framhaldi af þessu bréfi fékk Læknasetrið bréf
frá Ríkisendurskoðun, dagsett 21. mars 2001, og var
þess krafist að Læknasetrið sundurliða greiðslur til
lækna með nafni, kennitölu, sérgrein og upphæð.
Læknasetrið svaraði þessu bréfi á þann veg að um
verktakagreiðslur væri að ræða, en ekki fjárframlög
úr Ríkissjóði og það væri brot á lögum um persónu-
vernd og meðferð persónuupplýsinga að veita um-
beðnar upplýsingar og þau lög, nr. 77/2000, giltu
einnig um lækna.

Læknasetrið vísaði málinu til Persónuverndar.

Í ljós kom að Ríkisendurskoðun hafði tilkynnt
Persónuvernd um þessa athugun fyrirfram og sagt
var að ætlunin væri að vinna með upplýsingar um
laun lækna á tölfraðilegan hátt og gera grein fyrir
niðurstöðum í opinberri skýrslu.

Þegar bréf Læknasetursins til Persónuverndar var
sent Ríkisendurskoðun til umsagnar sagði stofnunin:
„Það var mat Ríkisendurskoðunar sem segja má að
hafi verið á misskilningi byggt að hér væri verið að
vinna með viðkvæmar persónuupplýsingar. Við nán-
ari skoðun má ljóst vera að í umræddri tilkynningu
hefði verið rétt að vísa í 5. tl. 8. gr. laga um persónu-
vernd.“

Í lögum um meðferð persónuupplýsinga og um
persónuvernd stendur í 5. tl. 8. gr. að vinnsla með
persónuupplýsingar sé heimil vegna verks sem unnið
er í þágu almannahagsmuna.

Eftir bréf undirritaðs til Persónuverndar sagði
Ríkisendurskoðun nú að rannsóknin væri gerð í þágu
almannaheilla.

Helst virtist að lækna væru einhverjir vágestir í
heilbrigðisþjónustunni og eina stéttin í þjóðfélaginu
sem Ríkisendurskoðun telur sig þurfa að skoða. Samt
eru margir verktakar sem vinna fyrir ríkissjóð án þess
að Ríkisendurskoðun sé að hnýsast í laun starfs-
mannanna. Þar er um að ræða stóra verktaka eins og

Ístak, sem veitir 60 milljörðum árlega. Enginn spyr
um laun starfsmanna þeirra, enda kemur það engum
við nema skattstjóranum.

Viðskipti undirritaðs við Ríkisendurskoðun í
sumar verða ekki rakin frekar, en úrskurður
Persónuverndar í þessu máli er sá, að Ríkisendur-
skoðun heyrir undir Alþingi og eigi að endurskoða
ríkisreikninga, reikninga þeirra aðila sem hafa með
höndum rekstur og fjárvörslu á vegum ríkisins, skuli
sinna stjórnsýsluendurskoðun, hafa eftirlit með fram-
kvæmd fjárlaga og vera þingnefndum til aðstoðar við
fjárlagagerð. Ekki verður séð að umrædd rannsókn á
persónulegum högum lækna sé á verksviði Ríkis-
endurskoðunar heldur fara þessar persónunjósniir af
stað eftir beiðni heilbrigðisráðuneytisins. Ekki verður
séð að ráðuneytið hafi neina heimild í lögum til að
fara fram á slíka rannsókn, enda heyrir Ríkisendur-
skoðun undir forsætisnefnd en ekki einstaka ráð-
herra. Ríkisendurskoðun getur í mesta lagi kafið
Læknasetrið um sönnun þess að umsamin verktaka-
vinna fyrir Tryggingastofnun ríkisins hafi verið fram-
kvæmd. Slík sönnunargögn höfum við ekki neitað að
leggja fram, enda væri slíkt brot á samningi okkar við
Tryggingastofnun ríkisins, sem við höfum ávallt hald-
ið í einu og öllu. Ef þar koma fram persónulegar upp-
lýsingar um sjúklinga þyrfti þó að leggja slíka beiðni
fyrir Persónuvernd.

Úrskurður Persónuverndar í þessu máli er af-
dráttarlaus og telst umrædd rannsókn ekki vera í
þágu almannahagsmuna.

Skýrsla Ríkisendurskoðunar kom síðan út í lok
júli án þess að Læknasetrið gæfi neinar upplýsingar
og áður en úrskurður Persónuverndar var birtur.
Heiðarlegur embættismaður hefði frestað rannsókn-
inni eftir að deila um lögmati hennar kom upp.

Ríkisendurskoðandi telur sig hafinn yfir lögin.

Það er ljóst að þegar stofnun eins og Ríkisendur-
skoðun fer fram á gögn frá fyrirtækjum í heilbrigðis-
þjónustu þá veita flestir umbeðnar upplýsingar, en nú
eru breyttir tímar, komin lög sem vernda þegna
landsins, enda hefur mikil umræða farið fram að
undanförnu um meðferð persónuupplýsinga. Því
miður hafa ýmsir aðilar veitt þessar upplýsingar um-
hugsunarlaust og því tekið þátt í lögbrotum Ríkis-
endurskoðunar og heilbrigðisráðuneytisins. Meðal
þessara aðila eru sjúkrahúsinn í Reykjavík. Að vísu er
ávallt viss ógnun frá Ríkisendurskoðun, því stofnun-
in virðist telja vald sitt nánast takmarkalaust og því
telja menn rétt að afhenda gögn þangað. Í síðasta

Höfundur er sérfræðingur í
blóðsjúkdómum og
lyflækningum og formaður
Læknasetursins. Netfang:
gie@setrid.is

bréfi Ríkisendurskoðunar til undirritaðs var hótað að stefna Læknasetrinu fyrir héraðsdóm til að fá gögnin afhent. Vissulega væri gott fyrir þjóðfélagið allt að fá úr því skorið hversu viðtækt valdsvið Ríkisendurskoðunar er. Við viljum ekki réttarfar eins og var í Austur-Evrópu fyrir áratug síðan, að yfirvöldin vaði yfir borgarana. Þessi krafa um gögn frá okkur snerist ekki um neinn grun um saknæmt athæfi heldur fól eingöngu í sér persónunjósnir. Ríkisendurskoðun getur ekki verið þátttakandi í slíku athæfi.

Þessi deila er reyndar deila um mannréttindi og mun þá fara í þann farveg.

Þessari skýrslu, sem reyndar er ómerkilegt plagg, fullt af ágiskunum, ber að eyða sem fyrst. Hún er þó skömminni skárr en skýrsla þeirra um ferliverk, sem er eins og slúðurdálkur. Ef ríkisendurskoðandi ber ekki meiri virðingu fyrir starfi sínu, hver ber þá einhverja virðingu fyrir þessu embætti?

Nær væri Ríkisendurskoðun að sinna starfi sínu sem þeim er falið með lögum, að endurskoða fjárreiður ríkisfyrirtækja svo sem Þjóðleikhússins, heldur

ur en að vera að eyða tíma sínum í að hnýsast í laun lækna og þar með að brjóta lög um meðferð persónuupplýsinga. Hefði stofnunin sinnt starfi sínu hefði mátt fyrirbyggja ýmis óheillamál, sem þar komu upp. Hvers vegna hefur enginn veitt því athygli að ríkisendurskoðandi stóð sig ekki í stykkinu í endurskoðun ríkisfyrirtækja og verkefna, greiddra með beinum fjárframlögum úr ríkssjóði (samanber lög um Ríkisendurskoðun)?

Lög um persónuvernd gilda aftur á móti um alla þegna þjóðfélagsins, líka lækna.

Ekki verður hjá því komist að gagnrýna heilbrigðisráðuneytið vegna þessara lagabrota og fregnir hafa borist af breytingum á almannatryggingalögum sem leggja á fyrir næsta þing, þar sem ætlunin er að afnema gildi samkeppnislaga í heilbrigðisþjónustu. Önnur lög eiga að gilda um lækna en aðra þegna þjóðfélagsins! Læknafélagið verður að svara slíkum breytingum af fullri hörku, þótt það kosti blóð svita og tár.

15. september 2001

Bréf stjórnar LÍ vegna úttektar Ríkisendurskoðunar á launagreiðslum til lækna

VEGNA ÚTTEKTAR RÍKISENDURSKOÐUNAR Á LAUNAGREIÐSLUM TIL LÆKNA BAÐ Guðmundur Ingi Eyjólfsson stjórn Læknafélags Íslands að athuga lögmæti þess að stofnunin færi fram á upplýsingar um greiðslur til lækna sem unnu fyrir Læknasetrið og Rannsóknastofuna í Mjódd. Stjórn LÍ fjallaði um málið 18. september og sendi síðan eftirfarandi bréf til Jóns Kristjánssonar heilbrigðis- og tryggingamálaráðherra, Halldórs Blöndal forseta Alþingis og Sigurðar Þórðarsonar ríkisendurskoðanda:

„Í inngangi að skýrslu sem Ríkisendurskoðun gaf út í júlí í sumar um greiðslur opinberra aðila til lækna á árinu 2000 kemur fram að tilefni hennar hafi verið ósk heilbrigðis- og tryggingamálaráðuneytisins um að stofnunin gerði sérstaka úttekt á heildarfyrirkomulagi launagreiðslna til lækna. Ríkisendurskoðun hafi orðið við þessu erindi ráðuneytisins en stofnunin gerði samskonar úttekt árið 1993 að ósk ráðuneytisins.

Tekjur lækna koma að langmestu leyti úr ríkissjóði, sem launagreiðslur á sjúkrastofnunum og heilsugæslustöðvum og samkvæmt reikningum til Tryggingastofnunar ríkisins á grundvelli samninga sérfræðilækna við stofnunina. Heildarkostnaður ríkissjóðs að þessu leyti er þekktur og áætlaður í fjárlögum hvers árs.

Úttekt Ríkisendurskoðunar á heildarfyrirkomulagi launagreiðslna til lækna var vinnsla persónuupplýsinga um einkamál efni einstakra lækna, þar sem tekjur lækna voru sundurliðaðar á kennitölu þeirra, eftir sérgreinum, milli sjúkrastofnana og hvernig laun lækna skiptast eftir starfstöðvum þeirra. Vafasamt er að það standist lög að lækna ein starfstétta í landinu sæti þannig sérstakri

persónugreinanlegri skoðun og eftirliti Ríkisendurskoðunar eftir hentisemi framkvæmdavaldsins.

Verkefni Ríkisendurskoðunar eru skilgreind í lögum. Þar sem Ríkisendurskoðun upplýsir að umrædd úttekt hafi verið unnin að beiðni heilbrigðis- og tryggingamálaráðuneytisins vakna efasemdir um að hún hafi verið unnin vegna verkefna sem Ríkisendurskoðun eru falin í lögum.

Persónuvernd hefur tekið þá afstöðu til erindis, sem félagsmaður í Læknafélagi Íslands vísaði til Persónuverndar vegna þessarar úttektar, að falli umrædd úttekt á tekjum lækna utan þeirra verkefna sem Ríkisendurskoðun eru falin með lögum um Ríkisendurskoðun, þá sé rökstuðningur Ríkisendurskoðunar fyrir vinnslunni ófullnægjandi með vísan til laga um Persónuvernd og meðferð persónuupplýsinga. Því er nauðsynlegt að vafa um lögmæti úttektar á tekjum einstakra lækna verði aflétt með því að Ríkisendurskoðun leiti úrskurðar héraðsdóms skv. lögum um Ríkisendurskoðun, um ágreining sem uppi er við fyrrgreindan félagsmann í Læknafélagi Íslands varðandi skoðunarheimild stofnunarinnar skv. lögum.

Stjórn Læknafélags Íslands leggur áherslu á það gagnvart heilbrigðis- og tryggingamálaráðuneytinu og Ríkisendurskoðun, sem starfar á vegum Alþingis, að vafa um lögmæti hinnar sérstöku úttektar á heildarfyrirkomulagi launagreiðslna til einstakra lækna að beiðni heilbrigðis- og tryggingamálaráðuneytisins verði eytt.

Kópavogi 18. september, 2001.

Virðingarfyllst f.h. stjórnar Læknafélags Íslands

Sigurbjörn Sveinsson formaður“